

Føroya Sosial-Demokrat

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 30

Lýsingarprísir fyri mm: 20 oyru á
1. síðu, 15 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardag 24. juli 1954.

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 3,20 + porto um fjórðingsárið

27. árg

Inntøkuleið javnaðarmanna — og hvussu føroyska vinnulívið skuldi útbyggjast.

Vápnini, ið afturhaldsflokkarnir nýta móti *javnaðarmonnum*, eru ofta reiðiliga skitin, og teir spara ikki at fara fram við ósamindum, tá ið teir royna at verja sína drepani afturhaldsstöðu, hvørja ferð, teir hava kövt eitt av JAVNAÐARMANNA miðvísu framburðsuppskotum til frama fyri slitmannafjöldina og harvið eisini til frama fyri Føroya fólk og Føroya land sum heild.

Í seinastu viku sigur Dagblaðið lesarum sínum frá, at frá nú og inntil valið fara JAVNAÐARMENN ivaleyst at varta upp við einum hópi av uppskotum, ið teir hava havt frammi, men sum tó hava tað stóra brekið, at einki verður sagt um, hvaðani peningurin skal koma frá.

Sjálvandi hava JAVNAÐARMENN aldri sett eitt uppskot fram, har teir ikki samstundis hava víst á, hvussu peningurin skal fáast til vega, — tað er henda veruleika teir ræðast.

Kallað verður á tingið, tá ið ástendur.

Men hvat kann tingið gera við ongari figgjarmegi?

Einki!

JAVNAÐARMENN hava altíð verið greiðir yvir, at fyrsta treytin fyri, at tingið av sonnum kann verða landsins álit, er, at tað fær figgjarliga megi.

Teir hava tí á tingi av allari orku roynt at troðka á hinar flokkarnar at ganga radikalar inntøkuleiðir, uttan at tað tó verður at kennast trykjið fyri hin minna mannin.

Hví skulu t. d. hundradtúsundmenninir her á landi ikki gjalda eins nógv til landið sum teirra javnlíkar í øðrum londum?

Okkara lítla land treingir meiri til pening enn tey størru londini.

Hví skulu tveir privatbankar skúma í hundradtúsundum av fólksins sliti og sveitta, heldur enn at lögtingið skal yvirtaka bankalagið og ágóðan av bankavirkinum?

Hví skulu menn sleppa at sita við monopoli av allari oljusölu, selja hana dýrari enn í øðrum londum og gerast seinríkir av Føroya fiskivinnu, heldur enn at landið skal taka oljusöluna og ognast hin stóra vinningin av henni ella selja oljuna bíligari við minst gjørligum ágóða.

Soleiðis hava JAVNAÐARMENN hildið á ikki bert við at spurt, men sett positivt uppskot um at stímbra tingið figgjarliga, so tað kundi verða ført fyri at taka stórtøk, tá ið á stóð.

Men tað hevur verið sum at tala fyri deyvum oyrum.

Úrslitið hevur verið hareftir:

Tingið hevur ligið í armóð, orkuleyst og uttan arbeiðsmegi.

Eitt lítið undantak hevur kortini verið í hesi sorgarsögu:

Tað vóru árinum aftaná hertökuna av Danmark, tá ið JAVNAÐARMENN fingi figgjarleiðsluna á tingi.

Í hesum árum eydnaðist at fáa tveir av hinum flokkunum, sjálvstýrið og sambandið, at ganga við til nokk so radikalar inntøkuleiðir. Men fólkaflokkurin bardist sum úlvur á skóg ímóti.

Úrslitið av JAVNAÐARMANNA figgjarleiðslu í bardagaárunum var ein fyri Føroyar heilt munandi vega- og havnabygging, rindan av allari tingsins skuld, stovnan av ymiskum grunnum, sum — tá ið vit rokna Tryggingarsambandið við — vuku seg tætt at elliftu millión.

— Men so kom hitt viðgítta Bartalsmessuvalið við kúvendingini.

Fólkaflokkurin fekk figgjarleiðsluna — og sambandið gekk saman við honum í figgjarpolitikkinum.

Úrslitið av hesi figgjarsamgongu og seinnu landsstýrissamgongu kom at vera hitt dapprasta: Tað hevur kenst sum ein deyð hond hevur lagt seg yvir tingið.

Vega- og havnagerðin varð fyrst skorin niður við millum triðing og helvt og seinri heilt steðgað. Hetta merktist og merktist framvegis í hvørjum arbeiðs- og fiskimannaheimi. Og hesi eru tessverri ikki so fá, men soleiðis vildi fólkaflokksmenn og sambandsmenn laga tað, og tíverri hövdu teir eisini vald til tess.

Seinastu árinum hava fólkaflokksmenn og sambandsmenn ikki bara dripið hvørt einasta inntøkuuppskot JAVNAÐARMANNA, men teir hava bæði sosialt og mentun-

Framhald á 4. síðu.

Friður í Indokina — men enn ígjár skutu teir.

Á Geneve-fundinum eru teir nú samdir um frið — ella vápnahvild — í Indokina; men enn í gjár dunderaðu kanónurnar sum harðast har eysturi. Hermenn hövdu ikki fingið boð um at geva upp.

Ikki eru allir partar eins fegnir við vilkorini fyri vápnahvildini. Vestanlondini hava verið noydd at slaka nógv av fyrj at fáa friðin í lag. Amerikumenn eru harmir um vilkorini, og í sjálvum Fraklandi eru menn ikki ovurfegnir; men teir viðganga, at ikki kundu vinnast frægari kor, so var har einki í at velja. Mendes-France verður tí helst sitandi sum forsætisráðharri.

Í Vietnam sjálvum, har stríðið hevur staðið, munnu teir vera fáir, ið fegnir eru við úrslitið, hóast teir eru troyttir av stríðnum. Sjálf stjórnið tekur fyrirvarni, og biður hon herfólkið ikki ov brátt leggja vápini frá sær men minnst til, at

hetta einans er ein vápnahvild, ið fingin er í lag og eingin veruligur friður.

Men Russar eru ovurfegnir við vápnahvildina og siga, at hin kommunistiska hugsjónin hevur vunnið stórsigur í Indokina.

ÚR GRÖNLANDI

Grönlandsfelagið hevur ikki fingið nokur tíðindi frá fiskiskapinum við Grönland í seinastum. Har eru nú ikki so mong skip eftir; men tað, ið frætt er frá teimum, er, at tey hava fiskað væl.

Tinganes er um at vera fullfermd.

Bátarnir í Føroyingahavnini hava nú tilsamans fiskað yvir 200 tons. Teir eru 24 í tali. Veðrið hevur seinastu tíðina verið ólagligt og tarnað útiróðrinum heldur nógv.

Minstalønin og eykaskatturin.

Harra blaðstjóri. Gev mær innivist fyri hesum fáu reglum í blaði tygara:

Herfyri stóð ein grein í Sosialinum um minstalønina og eykaskattin. Greinin var skrivað, tí at Dagblaðið hevði sagt frá, at serliga Suðuroyingar vóru illa nøgdir við eykaskattin. Minstalønin er gamalt javnaðarmál, men at javnaðarmenn ongantíð hava ætlað, at stórir eykaskattur skuldi leggjast á fiskimenn, arbeiðarar, ellirentunjótarar, avlamsfólk o.s.fr., fyri at gjalda hesa minstaløn, er øllum greitt. At henda skipanin ikki kemur at halda í framtíðini og tí bert er ein bráfengis hjálp, er lætt at skilja. Tað vóru bert umstøðurnar, ið gjördu tað neyðugt at ganga hesa leiðina. Tó, at mín um starvsbrøðrum, ið fingi ov lítið, er tryggjað ein minstaløn uppá 800 kr. um mánaðin, kann eg ikki duga meg væl nøgdan við úrslitið.

Næstseinasta vár var eg í verkfalli. Ikki bert til stuttleika. Nei, tað havi eg ikki ráð til. Heldur ikki tí eg ikki týmdi at fara yvir á Suðurlandið. Nei, alt annað, eg sum allir fiskimenn, kendi trongd til stórir vinning, tí nú hevur inntøka mín stöðugt minkað ár undan ári. Líka til 19. apríl vardi verkfallið. Men hvat fingi vit burtur úr tí. Nú er fyrst at siga, at eg tíverri ikki var millum teirra, ið vóru so heldigir, at teir ikki fingi

ein stav í sínum sáttmálum broyttan t. d.:

1. tolarasáttmálarnir,
2. sáttmálarnir fyri smærri trolfór,
3. sáttmálarnir fyri garnaveiðu
4. sáttmálarnir fyri línuskip á ísfiskaveiðu.

Tvinnir sáttmálar vóru broyttir. Snøris- og línusáttmálin til saltfisk. Undir hesa vanlagnu av sáttmálabroyting kom eg. Verkfall varð fyrri at fáa bött um sáttmálan, men úrslitið varð, at vit fingi ein nógv verri sáttmála. Hesin niðurskurður kostaði mær fleiri hundrad krónur, umframt inntøkuna av einum heilum Suðurlandstúri. Eg fari ikki rættuliga nógv skeivur, tá ið eg meti meg at missa 2000 krónur.

Hetta er eftir mínari hugsan grovasta brotsgerð, ið nakrantíð er gjörd móti føroyskum fiskimönnum, og eg dugi ikki at skilja, at somu oddamenninir fáa loyvi at sita. Tað hevði ikki gingið í nøkrum øðrum fakkfelag í verðini. So illa eru vit fiskimenn komnir.

Aftur í ár var eg í verkfalli. Ikki tí eg hevði hug til tað, nei, langt frá. Eg hevði og havi einki álit á hesum oddamonnum. Og rætt fekk eg.

Ikki ein stavur broyttur í nøkrum sáttmála. Fiskimannafelagið fekk ikki eitt av sínum sáttmálakrøvum uppfyllt, ikki so frægt sum